

ELŐFIZETÉSI DÍJ HELYBEN:	
Egész évre	6 lrt — kr.
Félévre	3 " — "
Negyedévre	1 " 50 "
VIDÉKRE POSTÁN KÜLDVE:	
Egész évre	6 lrt 60 kr.
Félévre	3 " 30 "
Negyedévre	1 " 65 "
Hirdetési díj:	
Egyházas petitors egyszeri hirdetésnél 10 kr. többszörinél olcsóbb s minden beigattatásnál 30 kr. kinestari illeték fizetendő.	

SZABADSÁG.

A „Szabadkai Közlöny“ helyett

kiadja: Szalay László A. ügyvéd.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap. Egyes szám ára 15 kr.

Kapható úgy a szerk.-nél, mint a helybeli könyvkereskedésekben, és Krécsy Gy. könyvtőnél. — Ugyanazoknál előfizetések és hirdetések is elfogadtnak.

A szerkesztőség és kiadóhivatal:
I. kör, Csokonai-ter, 55-ik szám; hová a külsőre szant levelek, előfizetések és hirdetések intézendők.

Hirdetések felvételnek:
Budapesten: Haasenstein és Vogler, Goldberger A. V. és Barna Tivadar.
Bécsben: Haasenstein és Vogler, Dukas M. Schalek Henrik, Stern Mór, Ooppelik A., Danneberg J., továbbá a külföld minden nevezetesebb hirdetés felvételi irodában.

A „Nyitlér“ sora 15 kr.

Villany nélküli világosság.

Nyílt titok, hogy Jankovits Aurél városunk főispánjává történt kinevezetése annak idején a legnagyobb meglepetést és visszatetszést szülte. E visszatetszés valódi okát városunk vizsályt gyártó ismeretes klique-je irányatosan félremagyarázta természetesen azért, hogy Jankovits Aurélt magához édesgetve, önző céljai valószínűsítését általa is minél hathatósabban elősegítse. A csel, — Jankovits Aurél személyét illetőleg, sikerült, s így ma már a főispán köztudomásúlag a klique mozgató gépeje.

Mi azonban elérkezettnek találjuk az időt, hogy Antunovits, Mamuzsits-féle klique irányatosan félremagyarázásával szemben rámutassunk amazokra, a melyek az indokolt visszatetszést és a lehangoló meglepetést értelmiségünknek előidézte. Az ok egyszerűen az volt, hogy Jankovits Aurélnak a főispáni álláshoz épen semmi qualificatiója nem volt. Városunk értelmisége szem előtt tartva azt a már általánosan elfogadott és egyszerre vanára immár a valóság felé közelgő irányt, hogy t. i. a közigazgatási hivatalok vtele bizonyos szakképzettséghez köttetik, — és hogy még a közigazgatási gyakorlattól is a jogvezettség igényeltetik, — az értelmiség és a vagyonosság tekintetében jó hírből álló városunk tekintélyere és egyéb érdekeire való szempontból is nem bírta közönyel fogadni, hogy törvényhatóságunk fölött oly egyén nevezeték ki főispánnak, a ki legelőbb kiképzését normális iskolákban és a katonai altiszti iskolákban nyerte. Városunk intelligenciája és a vagyonos azon osztály, a mely még manapság is, tekintélyét a vagyonban is keresi, — nem fogadhatta el a zentai ama magistratust főispáni nevelőintézetnek, a mely Magistratustnak élén csak

szükségből, Jankovits Aurélt egy pár meseterember tanácsnokkal állott. Városunk értelmisége tehát tisztában volt Jankovits Aurélt gyakorlati ismereteivel is, és így Jankovits Aurélnak zentai volt polgármestersége, — a melytől köztudomásúlag képtelen volt elválni. — csak fokozta az indokolt visszatetszést és a lehangoló elkeseredést.

Jankovits Aurélt qualificatiójának hiánya tehát egyedül támasztotta azt a mély szakadékokat, a mely mindjárt kinevezetésekor közte és városunk értelmisége közt támadt, és erre befolyással egyáltalában nem voltak a főispánnak egyéb személyes tulajdonságai, a melyek előtt nyíltan mondva ma már nem lehet kalapot emelni.

És vajjon észrevette-e Jankovits Aurélt ur kinevezetése után városunk értelmiségének jogosult elkeseredését és személye iránti közönyét, és vajjon tett-e bár kísérletet azon feltűnő úr áthidalására, a mely közte és az intelligencia közt épen az ő hibájából támadt?

Jankovits Aurélt nyomban a beigtatásnál észrevette értelmiségünk elkeseredését már abból is, hogy értelmiségünk a beigtatáskor tartott banketton részt nem vett. E 90 teretű banketton Jankovits ur egy kis jozan gondolkodás mellett sokat tanulhatott volna kiválóan, ha a 90 számból még rokonait sógorait és a kötelesegből megjelenteket levonja.

Jankovits Aurélt esetét qualificatiója mellett, mi fel sem tevehettük, hogy ő nagy feladatának még az első lépcsőjéig is eljut. Feltevesünk alaposnak bizonyult, mert hát Jankovits Aurélt Szabadkán nem a pártok és a vizsályok fölött álló főispán, hanem egy bab egy klique kezében, a mely a főispáni méltóságu állásról a te-

mintélynék még az utolsó foszlányát is beszakítja.

A kormánypartiság leple alatt vizsályt-szító klique legutóbb feljajdult azon vádunkkal szemben, hogyhát kebelükben még panszláv töredék is van. Hogy eme vádunk vádaskodással ne faluljon a további lele, lezésekig sem, — hat csak — bevezetésül rámutatunk egy pár ugyan elszomorító, de köztudomású tényre, a melyek az irány minemőségét félre nem magyarázhatólag feltűntetik.

A bunyevác nemzetiség megalkotását czélzó mozgalom városunkban csak akkor indult meg, a midőn a kalocsai bunyevác apostol képezdejből az egyik Mamuzsits és Milodánovits Károly városunkba előkerült. Ez utóbbi társával itt bunyevác lapot alapított és ebben mindenről, a mi magyar, maró gunnyal és a legféltelenebb gyűlölettel irt olyannyira, hogy az egyenlenség és a vizsály magva tényleg ez időben kelt ki. Mind ez közönségünk emlékezetéből ki nem mosódott még. Köztudomásúlag e Milodánovics Károly a magyar honvédség elől elszökött és hazáját örökre elhagyva Szerbiába menekült és ott harczott a szerb sereg sorában. Ez egyén értelmeinek a számai Belgrádon léte alatt el nem szakadtak, mert hát ez egyén folytonos összeköttetésben állott az itt maradt és bunyevác kassinokat alapító barátaival. Hogy kinek a konyháján itt helyben nevelkedett Milodánovics Károly a „Subotieski Glasnik“ híres szerkesztője majd elmondjuk máskor.

Mamuzsits Lázár orsz. képviselő köztudomásúlag szintén a magyar honvédség kötelékéből kilépett és horvát honvédé lett. Ez tény, és e tény osiráját nem kereshetjük Mamuzsitsnál, a magyarokhoz való szeretet és ragaszkodásban, hanem épen az ellenkezőben.

fel az öreg katonás alak, és valódi királyi fenséggel így szól: „Gustavssohn ezredes, köszöni a szívvel meghívást s elfogadja.“

Chambord gróf és Dom Miguel őszinte nagy tisztelettel hajtották meg magukat Svéd ország exkirálya, a szerencsétlen utolsó Vása előtt, és diadalmasan kísérték őt asztalukhoz.

A hetedik vendéget az ifjú gróf maga vezette a fejedelmi társasághoz, s ez így mutatta be magát: „José Carvalho Délamerikából“ — mire Chambord gróf mosolyogva tevő hozzá: „Venezuela esetleges leendő államfeje!“ Az amerikai fiatal ember udvariasan hajtotta meg magát a francia exkirály előtt, s azután önrzetesen mondá: „Nem lehetetlen, fősleges uram!“

Ezen vajmi véletlen találkozás óta negyven évnél több múlt el: a társaság koronás tagjai már régen a sírban nyugosznak. José Carvelhóból csakugyan Venezuela köztársasági elnöke lön, — noha csak szerföltött rövid időre — s így ő is uralkodó számba ment; — egyedül Chambord grófból nem lön az, ami azon héttagu asztaltársaság többi tagja volt: ő belőle nem lön tényleges uralkodó,

Székrenyessal Kálmán

Tárcza

Hét közül csakis Chambord gróf nem uralkodott

(elbeszélés)

(Vége.)

A török ezen kijelentése általános meglepetést szült; a vidor ifju szívólyesen nyújtotta neki kezét, miközben bemutatatta magát: „én Chambord gróf vagyok“; az asztalonél ült s időközben feiallott koros ur komoly hangon nevezte meg magát mint „X. Károly“; s a sárgás barna arcu férfi pedig büszkén tudatta kiletét: „én Don Miguel vagyok!“

Egy harmad-negyed rangu romai ebédteremben hát X. Károly, Franciaország exkirálya; unokája IV. Henrik; Don Miguel, Portugalia exkirálya, és a francziák által trónjától megfosztott algieri bey: Mohamed el Sidi találkozott véletlenül.

X. Károly szives felszólítására az egész társaság helyet foglalt; a belépő vendéglős csodálkozva látta, hogy vendégei között mi történt és sietve bontotta fel az „ifju gróf“ parancsára a „la cryma christi“ palackokat; természetesen a török s a kopott öltönyű vendég ételeit, melyek az ebédet betejeztek, a grófi asztalra hordván.

Vidor társalgás közben folytatták ezek az ebédet; az ex francia király egészen felvidult;

e bey elfeledette, hogy X. Károly seregének szuronyai fosztották őt meg trónjától, sőt Don Miguel sem gondolta, hogy uralkodása alatt a parisi kormány többször ellene munkódott.

A „lacryma christi“ mellettü ebédelés — melyet ő nem adathatott magának, mert a vendéglős, állítása szerint, most avval nem szolgálhat, — nem nézhette nyugodtan az egyik kerek asztalnál ülő ur; föltek szekeréről s határozott léptekkel az emittet sarok asztal elé menvén, így szóllott avidám társasághoz: „Engedelimükkel én is helyet kérnek magam részere ezen asztalnál; én Károly, Braunschweig és Lünneburg hercege vagyok!“ Hogy „ex“ azt ő epugy fölöslegesnek tartotta megjegyezni, mint a többiek is annak tartották saját személyüket illetve.

A német ex-tejedelmet szívólyesen fogadták és a belépő vendéglős újabb csodálkozásait látta a grófi asztal vendégeinek szaporodását, de a fiatal gróf rendeletére sietve hozott még három palack „lacryma christi“-t.

Mikor a jó kedv már magasra csapongott, a fiatal gróf indítványára elhatározta a vidám társaság, hogy a terem másik két vendégjét is asztalukhoz hívja.

Chambord gróf és Károly herceg előzékeny közeledtek a negyedik sarokasztal vendégehez s azt felkérték, uljon asztalukhoz.

Ez megköszönte a meghívást, de udvariasan visszautasította; — oly messzire ült a másik asztaltól, és annyira el volt merengésével foglalta, hogy nem hallotta, mik történtek ott.

Ekkor az ifju meguevezte magát s ismételte a meghívást. Erre méltósággal emelkedett

Mi egypár hó előtt nyíltan állítottuk, hogy Mamuzsits Lázár olyan nyilatkozatot tett, hogy ő azonnal, mihelyst bunyevácok többségre vergődnek, és a városi hivatalokhoz (és a vagyonhoz) hozzájutnak, indítványozni fogja a bunyevác nyelvnek jegyzőkönyvi nyelvvé való elfogadását. Mamuzsics Lázár ez állításunkat nem is vonta kétségbe, hogy miért, ő tudja azt legjobban.

E t é n y e k k ö z t u d o m á s u a k.

És a mint eme ténykedés tendenciája félre nem ismerhető, épen ugy kétely alá sem jöhet az, hogy a városunk és egyesek jól felfogott érdeke sem kívánhatja, hogy új t. i. a bunyevác nemzetiség alkotásával városunk viszonyai felforgattassanak.

Városi ügyekben nem kell párt, hanem igen is kell önzetlenség és tiszta jellem azokban, a kik a város ügyeinek intézésére hivatvák, és a főispán legyen kristály tükre a többieknek.

Főgymnasiumunk az új tanév kezdetén.

Intézetünk az új iskolai évet a beiratások és javító-vizsgálatok után a Szentlélek segítségével hivásával kezdte meg. Szeptember 7-én kezdődtek az előadások, és — ami pár év óta nem történt — teljes tanári létszám mellett. Városi hatóságunk ugyanis, teljesítve az intézet részéről előterjesztett óhaját, a még mindig meg nem erősített Geréb József tanszékére Medgyesi Lajos okleveles tanárjelöltet alkalmazta ideiglenesen s ez által lehetővé tette, hogy az I. párhuzamos osztály ezen évben is megnyitassék.

Ezzel az intézetünkről szóló közleményt be is fejezhetnők, ha nem volna még egy körülmény, melyről szintén szükséges megemlékezni. Ez a f. hó 17. és 18-án főigazgatói elnöklet alatt megtartott pótló-érettségi vizsgálat.

A múlt 1882-83-iki tanév végével tartott érettségi vizsgálat alkalmával ugyanis a jelentkezett ifjak közül hatan a szóbeli vizsgálatról részint visszaléptek, részint pedig újabb vizsgára utasítottak, mely alkalommal nagyságos és főtisztelendő Fehér Ipoly kir. főigazgató ur kegyeskedett megérni, hogy ezeknek rendkívüli időben leendő megvizsgálása végett a jelen tanév elején szerencsétlenül fogja intézetünket. Ó nagysága — kinek idejővelele mindannyiszor ünnepe intézetünknek — f. hó 16-án az esti vonattal érkezett meg Szegedről s a vaspályánál az intézet igazgatója és több tanára által fogadtatott, kikkel társalagra jött be a városba, szokott szállását elfoglalni, egyuttal értesítette a tanártestületet a másnapi teendő megkezdésének ideje felől. 17-én d. e. fél 8 órakor a szokott előzetes értekezlet után a vizsgálat megkezdődött, s 18-án d. e. 10 órakor befejeztetett, csak a már tapasztaltak ismétlésébe esnénk, ha itt is elmondanók mindazt, amit a vele való hivatalos és magán érintkezés mintaszerűségéről t. olvasóink már úgy is tudnak, de még sem mellőzhetjük azon meggyőződésnek e helyen is kifejezést adni, hogy ha az annyira óhajtott nyugalom intézetünkben teljesen létrejön, azt legnagyobb részben ó nagysága közremunkálása fogja eszközölni. Biztosít erről főleg azon nyilatkozata, melyet ily értelemben a tanárok előtt ki is fejezett.

Hogy mily melegen érdeklődik ó nagysága intézetünk felvirágzása iránt, azt szavai és tettei egyaránt tanúsítják. Főigazgatónk ugyanis nem csupán hivatalos látogatásait használja arra, hogy a tanügy feltételének, a taneszközök és helyiségeknek megszemlélésével foglalkozzék, hanem áldási idejéből is kész egy részt erre fordítani, amint ezt a nyáron Palicsan tartózkodásakor is tette, midőn a tanárok által értesülvén az inté-

zethen fogantatba veti építkezésekről, azoknak megszervezése végett azonnal berándult, megjegyzéseket tett s ezzel az ügyet jó nagy mértékben előmozdította. Mindezek így lévén, egy cseppet sem csodálkozhatik a nagy közönség a tanárok azon óhajátán, hogy főigazgatók városunkban lakják, hogy szemel előtt vezethetnék ifjainkat s hogy benne hathatós védőt találhatnának mindazon támadások ellen, a melyeknek községi főgymsiumunk — az intézet és személyzetének ellenségei részéről — még ma is elég bőségében szenved.

Szerkesztői megjegyzések a fentebbi cikkhez.

Lapunkban már több felszólalás jelent meg Szabadka város ezen legjelentékenyebb tanintézetéről, a közművelődés iránt érdeklődők töltől: melyekben mindannyiszor az alkalomhoz képest lett megbeszelve emez iskolánk sorsa, — elkezdve Jámber Pál nyugdíjaztatásával, folytatva az igazgató-választás végzetes küzdelmeit, a helyesek és felszerelések kérdéseit, az üresedésben volt állomások betöltéséről; kiterjeszkedve az iskola jellegére s végre az iskolák fenntartására szolgáló iskolai alapokkal; mert nem voltunk képesek hallgatással mellőzni azon nyílt ellenségeskedést és alattomos áskálódást, melyeket a modern haladás esküdt ellenségei főgymsiumunk, mint ilyen ellen, annak világi állásu tanártestülete, egyúttal pedig városunk köztudományának elcsúszása ellen a hierarkia javára megindított elég lelketlenek voltak.

Fájdalom, ezen felszólalásaink még mindig nem termettek meg a kívánt természetű gyümölcsöket, intézetünk igazgatója még mindeddig nincs megerősítve; az üresedésbe jött tanszékek részint az igazgatói állással kapcsolatba hozott okokból, részint azoktól egészen különváltan még csak ideiglenes rendes, resp. póttanárokkal vannak betöltve; az intézet jellegének erőszakosan felvetett kérdése meg mind eldöntetlen, pedig már ide s tova két éve, hogy mindezen dolgok felszínre jutottak. Ugyan a felszerelés, és nemileg a helyesek ügye van helyes kerékvágásban.

Váljuk be osztint, hogy ez nem normalis állapot, s hogy ennek csak nagy részben ellenségeink, nem részben magunk, vagy leginkább városatyánk az okai. Ellenségeink, — igen, mert aki erőszakoskodik és ferdi, az már ellenség — igazságtalan és retrográd törekvéseikkel, városatyánk pedig azzal, hogy eddigelé nem szentelt az ügynek akkora tevékenységet, a mekkorát az megerősítet, sőt igényel.

Nem akarjuk itt most reprodukálni azon fennebb hivatott cikkeket, mert azt lapunk szűk tere nem engedi, de igemis imétejük az azokban foglalt követelményeket, felhíván törvényhatóságunk fejt s minden egyes tagját arra, hogy fogynassiumunknak a modern művelődés színvonalán megtartása s a város köztudományának megvédése érdekében minden tehetőségüket latba vessék; hogy a miniszter az általa el foglalt álláspont helytelen vitáit meggyozzék, s ha erre majlando nem volna, az országgyűlés, sőt koronás királyunk utján törekedjenek ügyünknek igazságot szerezni. Ha pedig mindez — ami pedig lehetetlen — nem hozna sikert, ejtsék legelőször a város köztudományát az obsecurantismus terjesztésének eszközeit ne szolgáljon!

Legelső teendő mindenek fölött ez lenne, hogy az igazgatói állás betöltése, vagyis a már megválasztott igazgatónak megerősítése, egyúttal a már megválasztott két rendes tanár ügye a jelleg kérdésével külön választassék, s mivel az utóbbi ellen sem quallifikatio, sem morális, sem pedig politikai magatartás tekintetében kifogást tenni nem lehet: mind hárman azonnal megerősítenek, — ezzel kapcsolatban az akként rendszeresen megüresedő class. puil. tanszékre pályázat hirdettesék. További teendő lenne a főgymsiumum tekezelet jellegének kérdését a napirendről levenni s kimondani, hogy **közvagyonyból fenntartott iskola felekezeti jelleggel nem bírhat**; ilyen tanintézethez megválasztandó tanárak kivételével nem lehet keresztény és zsidó egyaránt, ha tudományos készütsége az a közepes. tanári pályára képesíti. Ezzel egyszerűen Geréb József ügye is el lenne döntve s iskolánkba a rég nélkülözött s annyira kívánatos nyugalom vissza lenne hozva.

Kemeljük, hogy városatyáink megértik a kor into szavát s avól minden maganerdeküktől, tisztelve mindenkinélk választás elzárását, de terhesen visszautasítva minden nemu erőszakos tolatkodást: — magukat és a század szellemének igazságát fogják szolgálni.

És, ha törekvesok majótörést szenvedne, igénybe veendik az alapítók azon bolcs gondoskodását, hogy keszebbek lesznek alapítványukat inkább visszavonni, semhogy azt idegen és ellenséges ezetek eszközeül felhasználni megengedjék.

Választás előtt.

(Ajánlv a főispán és törvényhatóságunk bizottsági tagjainak ügyelmébe.)

A ki képzetlebb az-é az elsőség! Ezt a szavakat hallottuk először egy alkalommal, mint részleges tisztázásoknak, de vajmi ritkán lett az betartva, s vajmi ritkán nem eseti áldozatul a a partoskodás veszélyes hullámainak.

Eddig azzal mentettek az illetékes urak jogtalan eljárásukat, hogy ok képzetlebbek itélik

azt, akinek megválasztását kereszül vitték, mint az elbukottat, habár ez utóbbi több tanulmányt végzett is amannál.

És ezzel el volt útve a dolog. Törvény nem intézkedett, nem követelt bizonyos iskolai képzettséget, tehát nyert a kereskedő-szegéd egy ügyvédjelölt fölött is, ha különösen a főispán úgy akarta.

Szabadkán legalább így volt. Most három állás lesz betöltendő néhány nap múlva. A folyamodosok beadási határpája lejárt. A kérelmek ott fekszenek a főispán asztalán s mint értesülünk, vannak folyamodosok elegenden. Ki lesz a nyertes?

Legyen bárki a sok közül: annyit megkivánhat Szabadka város közönsége úgy a főispántól, mint a közgyűlés tagjaitól, hogy „aki képzetlebb, az-é legyen az elsőség!”

V a n t ö r v é n y a m i r e t á m a s z k o d h a t u n k .

A koronás magyar király 1882. évi decz. 31-én szentesítette a „köztisztviselők minősítéséről” szóló törvényezkedet, melyet a kormány kezdeményezése folytán az országgyűlés alkotott. A kormány e téren igazságot akar végre, mert belátta az országzserte uralkodó viszályokat. Ez a törvény tehát a kormány a k a r a t a i s .

Betöltendő lesz nálunk egy pénztári ellenőri egy pénztári tisztí és egy számgazdornoki állás. Mit kíván ezektől a törvény?

Megkivánja az ellenőrré különösen, hogy az a főgymsiumumi, vagy főrealtanodai tanulmányokat bevégezte és érettségi vizsgálatot tett; vagy legyen bizonyítványa valamely, ezen közep-tanodákkal egyenrendű kereskedelmi iskola, vagy megfelelő katonai tanintézet bevégezéséről. E végzettséget csupán az államszámveteltani vizsgálatról bizonyítvány pótolhatja.

A folyamodosok között vannak kellő képzettségűek, de vannak nem képzettek is.

A főispán, ki azért nevezetett ki a kormány által a város élére, hogy a törvényt tiszteletben tartassa, kinek egy szentesített törvényt becsülni kell legalább azért, mert azon miniszterium vitte kereszül, mely őt jelen állására emelte, hiszszük, hogy tudni fogja legalább kötelességet ily esetben.

Hiszszük, hogy a kellő képzettséggel bíró pályázók — tekintet nélkül a partokra — választásra kijelölteti, s hiszszük, hogy quallifikálhatlan egyen megválasztását állásából kifolyólag megakadályozni kötelességének ismerendi.

Elmélkedések.

a szabadkai ipartanoda felállítására alkalmára közli:

Petrik Endre.

Nemzeti és egyéni önsegély.

(Folytatás és vége.)

Valamint a szabadság közös jog, úgy a szabad munka sem lehet valamely osztály, kizárólagos joga, hanem az közös jog, és hol a munka meg bizonyos korlátozásoknak van alávetve, például hol meg a cseh rendszer tonall, ott közep-kori szellem uralkodik. A munkaszabadság jelenleg a nép minden réteget átlenyi. Míg azelőtt kitüntetésre, főlegmelkedésre csak születés, gazdagság, vagy bizonyos osztályok, mint papság, tarthatott számot, míg azelőtt a műveltség maga csak bizonyos kiváltságos osztályok képzel birtoka volt, ma már mindenkinek, társadalmi helyzete különöse nélkül, nyitva az ut a legmagasabb kitüntetésre, a legmagasabb képzettség el-sajátítására, a társadalmi legjelentékenyebb állások el foglaltására, sőt ugyalszik: a magas társadalmi körök újabb időkben messze hatamaradtak a közep s alsóbb osztályok képzettségétől, ügyességétől s eltervelettségétől, mert az utóbbi században a leghíresebb emberek nagyobb része az alsóbb osztályokból származtak. Így, hogy többet ne emitsünk, Arkwright Richard, a szövőgép tökéletesítője s ez által Angolország gyapotpara emelésének megalapítója, kezdetben — borély volt. Shakespeare is, a legnagyobb drámai költő, mint a nép na lepett az életbe, miután atya keztyűs volt, hogy hatal eiben mily pályára lépett, adatok hanyabban nem mondhatni. Annyi bizonyos, hogy iskolai képzettsége igen hiányos volt. Mily nagy lehetett tenat önképzése!

Rövidség okáért néhány férfi példáját fogjuk fölémlíteni, kik önsegély által küzdöttek ki magukat a mindennapiapig köréből.

James Cook, ki háromszor utazta körül a világot (1769, 1772- és 1776-ban) Brindley, ki a nagyszerű Bridgevater csatornát építette, Burns Robert, a híres skot nepekölő eleinte közönséges n a p s z á m o s o k voltak. Ben Jonson, Zenter Frigyes Mendelshon — Bartholdy, a híres zeneszerző — komivesek voltak.

Az ácsok körül megemlíti Jézus Krisztus magasztos nevét, és a híres chinai erkölcsanítót kon-fucst. A reformatio is a nép öléből származtatja első apostolait. Husz favágó, Luther bányasz, Melancthon kovács és Zvingli pedig kisebbrendű hivatalnok fia volt.

Mózes és Dávid, a világ leghíresebb törvényalkotói, pásztorok voltak. Cobden Richard, a szabad kereskedés fárhadatlan szövívoje, gyermekeiben atya julait örizte.

A történelmi nevezetességű duszagdagokká lett Fuggerek, Livingstone, Fichte, Columbus Aristoi vasontakács családból származtak.

Kant és Ackermann, szíjgyártók voltak.

Hans Sachs és Vinkelman Joakim, a műtudományok megalapítója, eleinte cipész-mester-seget tanultak.

Derfflinger, mint tábornagy halt meg, s szabónas volt. Továbbá Andersen, dán író, Johnson az észak-amerika egyesült államok elnöke és Schadow szabók voltak.

Poe Dániel a világhírű Robinson írása. Volsey bibornok és Barth a híres afrikai utazó, hóhér családból származtak.

Herschel a híres csillagász, zenész fia volt, s oly rosszul ment dolga, hogy egy zenész csapatban kereste kenyerét. Kepler János csillagász, és Hofer András szabadsághős, koreszmárosok voltak.

Heinicke Sámuel, a siketnémák nevelőintézetének első alapítója, 27 éves koráig mezei gazda volt.

Garibaldi József Olaszország nagy szabadsághőse, mint tengerész kezdte meg viszontagságos életét. Lincoln Abraham észak-amerikai elnök is, ifjú korában hajószolga volt, stb.

Mi magyarok is számos jeles férfival dicsekedhetünk, kiknek származása nem valami fényes volt s kik saját szorgalmuk, tanulmányuk, kitartásuk által lettek nagyokká.

A régié közül megemlíti a híres törökfaló hadvezért, Kimizsi Pált, ki molnáreányból emelkedett történelmi nevezetességre, de különösen hány szegény családból származó ifju emelkedett a legfőbb papi méltóságokra úgy a régibb, mint utóbbi korban. Ott a híres Pázmán, Kopácsai, Scitovszky herceggprimások és számos püspök, kiknek száma egész sereget képez?!

Korunk legnagyobb költői Arany, Petöfi, Tompa, Vörösmarty szegény családból származtak. Arany apja földműves, Petöfi mészáros, Tompák szegény nemes, Vörösmarty gazdasági volt. A roppant tudományu Horváth István atyja egyszerű polgár. Ferenczy István és Izso Miklós jeles szobrászaink, valamint a legújabbban külföldön is hirre kapott Munkácsy jeles festésznök stb. mint szegény szülök gyermekei.

Minél nehezebb a népből származó embernek önérege által küzdeni fel magát, annál inkább el kell ismernünk a munka, szorgalom és tudomány hatalmát, mely az ellene küzdő születési előnyök, megrögzött előítéletek és régi szokások felett elvégre is diadalmaskodik.

A mondottak és felhozott példák annak bizonyítékul szolgálnak: „hogy Isten megsegíti azokat, kiknek akarunk és bátorságuk van önmagukon segíteni,“ világosan bizonyítja, hogy sem a rang, sem a gazdagság nem mulhatlan feltételei a magas törekvésnek és fényes sikernek, sőt merjük állítani, hogy kedvező körülmények, mint rang, születés és gazdagság sok embernél inkább hátráltatják a belső kifejlődést s az ember valódi, egyéni nemesedését, mert kényelmes és bőségese ellátott helyzet nem kényszerítet küzdelemre, nem öbröszteli föl az erő öntudatát, mely nélkül nagy tetteket végbeinni nem lehet. Ellenben szükség és nélkülözés között nem lehet más választás, mint vagy kiemelkedni munka által abból a helyzetből, vagy nyomorban elveszni.

Válódi nagyság nem születik az emberrel, megvásárolni sem lehet azt, hanem egyedül egyéni munka által vívható ki. Ki bátorsággal, kitartással, szorgalommal és erőlyes akarattal bír, az bir azon törekvel, mely az önsegélyhez vagyis eltervelettségének öntevékenység általi eléréséhez szükséges.

Mi mindent kitalálnak.

Lapunkban figyelmeztettünk egy urhölgyet, — kit a szabadkai szabadelvű panszlávpárt töredék egyik vezértagjához a legszentebb kötelek fűz, — hogy hagyjon fel azon — a nők méltóságával össze nem egyeztetendő — szegyeteljes és a társadalomra oly káros korteskedésével, mert különben kénytelenek leundúnt ok és vitelt dolgait mint a fentebb jelzett párttöredék egyes tagjainak életörténetét — bár azok némely körökben nem ismeretlenek — az általa ámitott polgárság előtt is leleplezni.

E me h ö l g y m i n t h i t e l e s f o r r á s b ó l é r t e s z t ü n t ű n k , a z a z a m i t o t t a l l e g u t ó b b a p o l g á r s á g o t , m i s z e r i n t : „ t a r t ó z k o d j a n a k a v á r o s u n k b a n r e n d e z t t e r m é n y k i a l l i t á s o n r é s z t v e n n i , m e r t a k i a l l i t ó t n a g y b o l a d o v á l f o g n a k m e g t e r h e l t e t n i . “

A rosszul indultu korteskedés vagy agyrem szüleménye, vagy a leggonoszabb és karoshatású eszköz volt a polgárság viszarasztására a kiállításról; melyről pedig tudjuk az tudhatja mindenk, hogy gabona termelésünk nemesítésére az egyedüli út és mód.

Nem szeretünk és feletet rosszul esik aszszony kortesekkel foglalkozni. Mi szegényeink magukat, hogy városunkban Istennek olyan teremtménye is találkozik, aki nemesebb foglalkozást nem talál; de szegényelheti magát jobban azon párt-töredék, melynek szekerét k é n y s z e r ű s é g b ől m é g e g y a s z z o n y i s minden uton és módon előre vonszolja; — és szegényelje el már egyszer magát ama hölgy is, hogy olyan emberek közé keveredett, kik eszeveszettségükben már azt sem tudják, hogy minő ragalmakat irjanak a többségben levő szabadkai magyar-párt, mint ellenzékéről.

Kifogytak már; de nem elégették meg, hogy egyes tisztességes polgárokat meghurcoltak. Lapjuk minden számában a szabadkai ellenzékét úgy tüntették fel, mint mely a bukás szélén áll; mégis a „Bácskai Ellenőr“ vasárnapi számában most már neki estek a „Népkör“-nek s hántalmaztak egy oly testületet, mely őket sohasem hántotta.

„Emlékeztetőbe hozzuk a „Bácskai Ellenőr“-nek azon cikkét, melyben nagy betűkkel hangoztatták, hogy a szabadkai szabadelvű (?) párt sem szóval, sem írásban, sem sehogy soha senkit sem bánt. Erre mi akkor azt mondottuk, „lázas hazuicka“ — és megjegyzéstünk a hivatkozott lap minden száma fényesen igazolja.

Nem is azért czáfogatjuk mi az Ellenőrt, — melynek szellemét minden elfogulatlan magyar érzelmű polgár jól ismeri, — hogy a higadatan gondolkodó és városunk jövőjét teljes erejéből előmozdítani törekvő pártot a bukás veszedelmétől feltűnik, hanem hogy azon tisztességes és magyar érzelmű bunyevácok elemet, melyet egyes gonosz indulatu agitatorok panszláv eszmékkel ámitgatnak, a veszedelmes örvényből, ha még lehetséges: megmentünk.

Az igaz, hogy Mamuzsics Lázó a birneves országos képviselő nem hiá a szolgált (saját körelmére) a zágrábi hadseregben, de meg is mutatta, hogy mennyi sok ragadt reá a panszláv eszmékből. Ő nálunk a tanácskozási nyelvet a magyar nyelv eltörlésével, bunyevác nyelvre akarja átváltoztatni; tehát a magyar nyelvet, és hazánk nyelvének üzent hadat és el akarja törölnetni a földszíneről. S ezen nemes czél eléréséért küzd vele Antunovits Mátyás kir. közjegyző; és ezen szép eszméért dobta oda magát nekik áldozatul Jankovics Aurel főispán.

Hogy Mamuzsics Lázó küzd a bunyevác nyelvért, azon nem csodálkozunk, mert neki mindegy, akár magyar, akár bunyevác, egyik részen sem zayar sok vizet. De mit akar a többi? Hiszen azok alig beszélik a bunyevác nyelvet, Jankovics főispán meg épen nem is érti.

A bunyevácóság értelmesebb része nem is követi őket s ez faj még a hős vezéreknél; azonban adja Isten, hogy a már halójukba került és elámitott bunyevácok is mielőbb felvilágosodjanak s hátat fordítsanak a népámitóknak!

Szinügyi bizottságunk baklövésai.

Tudja olvasó közönségünk, hogy a most küszöbön álló szini ivadra a szabadkai színház Geröfy Andor igazgatónak adatott ki; tudja, hogy a megválasztott igazgatótól 1000 frt övadéket követelt a szinügyi bizottság; tudja, hogy akkor Mansberger ma Mosonyi aradi szinigazgató nyerte el színházunkat, s tudja végül azt is, hogy e választást majd minden oldalról helyeselték.

Nálunk a mi uj, az hódít! Ezért van minden évben más igazgatónk, ezért szidjuk a távozni készülő színészeket, de ezért járunk úgy mint tót a körtével, — rosszabb következik mindig.

Mosonyit nem ismerjük közelebből. A társulat névsora, mely a szinügyi bizottságnál van, kielégítheti a mi közönségünket is. De az a hír, hogy az érkezendő társulat más tagokból áll, s nem a heterjesztett névsorból-ékből.

Hajlandók vagyunk ezt el nem hinni, de ha igaz, csak azt bizonyítani, hogy szinügyi bizottságunk nagy bakot lött.

Egyelőre sajnálatlan konstataljuk, hogy az új szinigazgató elter az eddigi szokástól, hoz magával zenekart, s a városi zenekar mellözteni fog, daczára annak, hogy az ma a vidék egyik legjobb zenekara Gaál Ferenc zeneművész vezetése alatt.

A szinügyi bizottság bakot lött. Az igazgatóval szemben ezen irányban nem intézkedett. Hogy mit mulasztott, s mily helyzetet teremtett e mulasztásával, arról előnkben tanuskodik egy hozzánk érkezett felszólalás, melyet közérdekű voltánál fogva egész terjedelmében közlünk.

Ha a zenederőli multkori cikkerő ismerős volna a templ. zenekar viszonyaival; a zenedei tanárokról szólnan legalább a cikkek végén fölémlítette volna a vár. zenekar következő sérelmes ügyét, is — erősen vártuk, s miután elmaradt, e mulasztást óhajtanánk pótolni jelen sorainkkal.

Nem kevesebbről van szó, mint 18 szegény családapá évi jövedelmének egyharmadáról. — Városunk ugyanis templ. zeneszereket fizetés 3 osztályzatban 230, 260 és 300 frtban állapítja meg, s hogy egy mivel ember, képzett zenész részére még a 300 frtot is nem nagyon esábitónak vélte, mutatja az 5 uj zen. állomás részére kiirt 300 frtos pályázat, melyben föl van említve az évenkénti 120—140 színházi előadás jövedelme is. Ez eddig helyén is van; de midőn városunk zeneszereinek a színházi közreműködést kötelezővé tette; elfeledé egyszerűsmin kötelezni jövőre minden e város színházát ingyen megnyerő és használó szinigazgatót is arra, hogy itt kész s e téren gyakorlott zenekart kap ugyan, de bizonyos megállapított díjért köteles is azt használni. E feledekenység s a kötelezettségnek ezen egyoldalú kimondása következtében az új szinigazgató, talán, mivel kisebb számu vagy olcsóbb zenekart hozhat, a helybeli zenekart egészen mellőzi, és így annyi szegény zenész fizetése egyharmadától elesik. Igazságos, méltányos eljárás ez? a pályázatban színházi mellékjövedelmet igényri, erre az összes zeneszereket kötelezni is, hogy a téren 100 vagy több előadásra s legalább ugyanannyi ingyenes próbára eljárjanak, s ez utóbbiakon majdomen naponként 2—4 óraig hideg színházban nyomorjva elhagyják netámi mellékfoglalkozásukat, melyre esekély fizetésök mellett családjuk fenntartására könytelenítetnek; és ime egy ember hideg számítás; egyszerű megosztja őket jövedelmök jó részétől, mert neki úgy tetszik, s mert ő nincs köteleve

a helybeli zenekart használni; de ha 5 akaria, zenekar kötelező lesz. Igazságos, méltányos dolog ez? — Bocsánat a keserű felszólalásért; de miután, habár volt gond a zenekar megrendszabályozására, de érdekükben nincs aki felszólaljon, kénytelenek vagyunk ezt magunk tenni, s ha szavaink, panaszaik megfigyelésére érdemesítettnek, ha az egyoldalú kötelezettség a szingizgatóra is kiterjesztetnek. — ez nem csak a zenekar tagjaira de a városra nézve is előnyös lenne.

Ugyanis a megszüntetett zenekar újabb 5 állomása közül eddig csak 2 van betöltve; 4 közül pár hó után 2 itt hagyta állomását; pedig első oszt. 300 frtos helyek voltak kiírva; — de képzett zenész 25 frt havidíjából, mely 2 évig a nyugdíjlevonó miatt csak 20 frt, esalidosan meg nem élhet; másolat kértünk, valamint az eltávoztak 50—60 frt havidíjra mentek is el; az egyik Prágába a másik Debreczenbe; — az utóbbinak olvastuk szerződését is. Zongora órákra van elég tanító a városban; más hangszert a tanítvány a zenedében ingyen tanulhat; — és így mellékárakkal a zenekarnak csak kis töredéke segíthet magán; — de mit csinál az a 2-ik, 3-ik osztályú zenész, aki zongorázni nem tud, más zenelelkét nem kap, s némelyeknek 4—5, egyik társunknak 10 élő gyermeke van, — akik 230 frt évi fizetésük mellett arra a kis színházi mellékeresetre csakugyan rá is vannak szorulva, meg is szokták; s most egyszerre a kemény könyörtelen féltel a nélkül kell szembeállniok? Aki csak saját jóllakására gondol, meglehet, hogy mosolyogni, ta'án még élelmi is fog a gondterhelt, sokgyermekes családapák fölemelésére; de mi érz. embereknek beszélünk, e sorok azok részére írva, kiknek fejk és szívök helyén van, s azon biztos reményben, hogy ilyen nem fog hiányozni a város ügyeit intéző férfiak között sem, bocsátjuk közé a sorokat; — mert hisz néma gyerekek anyja sem érti szavát.

Több társai nevében egy templ. zenész.

Gymnasiumunk régiségtára.

A helybeli gymnasium régiségtára a most lefolyt szünidő alatt is szaporodott; névszerint: A Mácskovits Titusz-féle téglagyárban a munkások által kiasott és Mácskovits meg Halami Mór urak sziveségéből atvett tárgyak: egy kis füles bögre, egy alacsony szélesebb kis urna, mely egy halottnak a feje alatt találtatott, 4 drb karperec, melyekből az egyik vastagabb részdoronyból van, a többiek pedig 3 és 4 szál doronyból vannak összetekerve, s kettőt egy csontváz csuklójáról vettek le a munkások; egy kis alma nagysága cifrázott agyag-gyöngy.

Mansfeld gépész két ép és egy összelapult mult századbeli puskagolyót adott át, melyeket szintén ott találtak fel méter mélységben.

Kranner János vendégios ur egy afrikainak mondott fapipát adott, melynek szára emberesontból van.

Malachowsky László tanácsnok ur az általa, mint tüzértiszt által 1848—49-ben használt ágyú-lövegy-irányzó adta át.

Ide kerültek a Körös-ér melletti dombról és a Györgyén pusztán az u. n. Gradina kiasott ősi cseréptöredékek. Melkay ur egy csucives stylban faragott kódarabot adott Csantaverről.

Régi pénzeinket Vojnits Jakab úr szaporította 2 drb nagy ezüsttel; Melkay úr néhány romai és régi magyar pénzzel; Berger Armin hagyatékából Schöffler ügyvéd ur egy esomó újabb s régibb pénzt adott, így Balás Imre, és Schlosziarik János tanár urak és Kossa Béla 7. osztályú tanuló is érdekes régi pénzeket hoztak be. — Fogadják mindannyian az intézet köszönetét.

Iványi István a régiségtár öre.

Műkedvelői előadás és hangverseny.

A Bács-Bodrog megyei gazdasági egyesület által rendezett és ma megnyitott kiállítás alkalmából, — miként lapunk mult számában jelezve volt — ma este műkedvelői előadás és hangverseny tartatik a városi színházban, a köhetkező műsorozattal:

1. szakasz. 1) „Ünnepi nyitány“ Gaal F. bajsi id. Vojnits Lukács urnak, a kiállítás elnökének ajánlva. Előadja a városi zenekar Gaal F. zenede igazgató vezetése alatt.

2) „Húzzad cigány“ Huber K. énekli a szabadkai dalárda.

3) „Fantaise-Caprice“ Vieuxtemps hegedűn zong. kísérettel előadják: Strasser Mariska és Bella k. a.

4) „Rapsodie“ Gaal F. zongorán előadja a szerző.

II. Szakasz. Váróteremben. Vigjáték 1 felvonásban. [Rendező Berki F. úr.] Személyek. Margit. Demidorné úrhölgy. Csegei. Berki F. úr. Pinczer . . .

III. Szakasz. 1) „Zongora-négyes“ Mozart A. W. zongora-, hegedű-, mely hegedű- és cellon előadják: Hiedegh Bella k. a., Lehnert J., Farkas J. és Völgyi L. urak.

2) „Magyar népdalok“ czimbalmon előadja Vojnits Imre ur.

3) „Elegie“ rrrnst. hegedűn zong. kísérettel előadja Farkas J. úr.

4) „Viharban“ Dürner. (nek) a szabadkai lakóda. Kezdeté 7 és fél órakor. Helyáruk renlesek.

Közgazdaszat.

(Egy kitanó csemege szálló.)

Homokos vidékünkön a kecskeeseű és bajor (góher) asztali fajokon kívül alig van más csemege szálló elterjedve; csakis a vagyonsabbak és egyes szőlő kedvelők kertjük vagy szőlőjükben találunk a nemesebb csemege fajok közül néhány főt, s ezeket is inkább hirtől, mintsem hasznat hajtó ezéblől tartogatták. Városunkban pedig a finom és jó csemege szálló termelése sokkal több hasznat és élvezetet hozna, mint a közönséges bortermelés; mert a budapest-zimovnyi vasut megnyitásával azon előnyös helyzetbe jutottunk, hogy terményeinket a fővárosba könnyen és olcsón szállíthatjuk, hol a jó és nemes terménynek biztos piaca és jó ára is megvan, azért a szőlő művelő és kedvelő közönségnek jó szolgálatot vélnünk tenni, ha egy kitanó csemege szállóval megismertethetjük.

Andalusiai piros szagos más névről nem ismerjük. Tökéje erős, tartós; venyigéja vastag, piros barna.

Levele vékony, 3 karélyu, röviden bennetszett, hegyes fűrész fogakkal; felső lapja halvány zöld. sima, az alsó majdnem ráncos, de gyapjas.

Fürtje nagy, tömött, egyszerű, ritkán kettős; nyele rövid, vastag, barna piros; a bogóvilágos zöld. Bogója közép nagyságú, gömbölyű, színe piros és piszkos kék piros, vastag bőrű húsos, többnyire két magvú; füszeres és feleltébb tulható finom muskataly izzel, mely azonban csak jófekvésű földben és kedvező évben fejlődik ki tökéletesen.

Művelése egyaránt díszlik a magasabb fekvésű kötött agyagos, vagy laza homokos talajban, az alacsony vizes helyet azonban nem tűri; jó elviseli az évenkénti szálvesszőzést, meglehetősen gazdagon terem csap metszésre is; sőt nyílt szőlőben fejbemetszve is közönséges jó termést ad.

Becse. A töke igen erős és tartós életű, ellenszegül a keményebb téli fagnak. Virágzásban nem érzékeny. Rendesen szeptember közepé körül kezd érn. Nem egykönnyen rothad, igen alkalmas a szállításra. Alkalmas helyen tavaszig eltartható.

A legfinomabb csemege fajok közé tartozik, kedvező évben már a töké kezd töppedni, s tőlire eltéve pedig igen szépen össze aszik s majd nem úgy nez ki, mint a mazsola szőlő.

e. gy.

Helyi hírek.

— Bittermann Andor nyomdász, lapunk kiállítóját sulyos csapás érte. Kedves ifju neje sz. Máncs Mariska e hó 18-án reggeli 3 órakor elhunyt. A boldogult hosszu idő óta szenvedett, s már úgy a férj mint a szülők mindent elkövettek, hogy megtartsák az életnek, — nem volt megmenthető. Hál' tetemei 19 én d. u. 4 órakor tétettek örök nyugalomra. Legyen neki könnyű a föld, irthagott övét pedig vigasztalja az a tudat, hogy előbb vagy utóbb — közös sorsunk ez!

— Lapunk pár száma az utóbbi időben sok sajtóhibával rakodva jelent meg, melynek fő oka az volt, hogy nyomdászunk kedves neje a halállal kuzkodván, elvonta a férj figyelmét napi dolgaitól is. Ez elháríthatlan eset okozta mulasztásokért bocsánatot kérünk.

— Nagykikindai törvészéki magyar stylus. 4264 p. 883. a póteskü kivételére határidőül 1883. sept. 26. napjának d. e. 9 órája tüzetik Avarly Gyula k. tszéki bíró előbe k.

— Andalusiai piros szagos szőlőről tétetik említés lapunk mai számának „közgazdaszati“ rovatában. Hogy ama czikk mennyire felel a valóságnak, arról alkalma lehet mindenkinek meggyőződnie, a ki a ma megnyitott kiállításon Vince György kir. törvényszéki jegyző kiállított e fajbeli szőlőfürtét megtekinti.

— Horvátovits Ernő a helyb. keresk. és iparbank könyvvezetője f. hó 17-én eljegyezte Ramberger Etelka kisasszonyt.

— Dr. Singer Sándor helybeli gyakorló orvos f. hó 26-án vezeti oltárhoz Habermann Dávid leányát Hermin kisasszonyt Jankovácson. az esküvő az ottani izr. inaházban tartatik meg.

— Az „alföld-fiumei vasut“ sok tekintetben híres. Híres arról is, hogy a szabadkai állomáson a feladási venyent nem emetűl állítja ki! A ki kétélkezik, szerkesztőségünknel megtekintheti az eredeti ivet. Ugyan mikor huzzák már meg felette a lélekharangot, hogy magyar államvasut legyen!?

— Jankovics Aurel kenyérszag után futkosó clique-je hirbe hozta volt, hogy Jankovics Aurel Fehérmege főispánjává való kinevezését várja. Közudomásulag Fehérmege kapott Jankovicsnál külön főispánt, a kinek kvalifikációját nem illusztrálják a normális iskolák és a fehértemplomi altiszti iskola csonka — t. i. Jankovics fajtájú — bizonyítványai. Mi ugy hisszük, hogy Jankovics Aurel a szükséges kvalifikatio hiányából is a megyei főispánságtól oly távol áll, mint Mamuzsits Lászlár a báni széktől. Különbön nagyon lehetséges az is, hogy Jankovics megyei főispánságával kapcsolatban Mamuzsitsok bunyeváz nemzetiség megalkotását hirdető fullajtárja

azt is hirbe hozzák — természetesen a bunyeváz vajda: Mamuzsits Lászlár titokatos tekintélyének emelésére, — hogy a bunyeváz vajda föl van kerve az üres báni szék elfoglalására. Nem kaphatna-e Antunovits Mátás is valami kormányzói állást Boszniában? a bunyeváz elámitott atyafiak túlfeszített képzelete szerint. Majd elvárjuk a hirt; a hir-gyártelep most erősen dolgozik, — jóllehet a fűtő ott ül a „Fortuna“-ban hüvösön.

— Hol van a gymnasium alapító-levele? Miön az igazgatói állás betöltése alkalmával a „B. Ellenör“ 1882-ben gymnasiumunkat k a t h j e l l e g ü n e k kezdte vitatni, s e végett egy állítólagos alapító-levelet is közölt, utána néztünk a levéltárban s azt találtuk, hogy az eredeti alapító levél hiányzik és pedig azért, mivel azt Antunovits József egykori városi tanácsnok, most kir. közjegyző Bács-Almásán, a levéltárból használatra (!) kivette s arról sajátkezű reversalist is adott. Ennek immár 22 éve; Mi ugy tudjuk, hogy ilyen értékes közokmányok nem egyes magánosoknál, hanem a levéltárban a fontosabb okmányok között, tehát elzárva van a helye, annyival is inkább, mivel mi azt is hisszük, hogy az igazi oklevél és annak a „B. Ellenörben“ közölt másolata között lényeges különbségnek kell lenni; miöb ismét azt következtetjük, hogy az eredeti épen ezen ok miatt lapangatták. Nem tehetné-e meg a polgármester ur, hogy ezen okmányt visszaszerezze?

— A kiállítási bizottság méltó megrovást érdemel, hogy a tisztikar által rendezendő loverseny programját nem emetűl adta ki. Ha a program összeállítója nem bírja annyira a magyar nyelvet, hogy azon irt volna, ugy a kiállítási bizottságnak trendett erkölcsi kötelessége azt lefordítani! Magyar ország magyar városában a magyar sajtó és közönség ennyi figyelmet megérdemel, s ha mi lefordíthatunk, megtehetette volna ezt a nem nekünk való munkát a bizottság maga. Nagyon sajnáljuk, hogy e falszólalást kelle tennünk, de a magyar nyelv rovására az ily visszaéléseket elhallgatni nem szabad.

Irodalom.

Steltzer Frigyes kizsácsi lelkész, Bács-Bodrog vármegyének buzgó történeze e napokban adta ki Ujvidéken „Geschichte der Bácskär-czim alatt Bács és Bodrog vármegyének rövid történetét egy 86 lapos füzetben (ára 60 kr.) német nyelven toleg a vármegyei nemetaku lakosainak kedveért, hogy ok is tájkozva legyenek szükébb hazáik multja nant; a magyar olvasó közönség elszorva a vármegyei magyar lapokban olvashatott már többször kisebb nagyobb részleteket. A füzet ugyan csak töredékes s nem rendszeres teljes áttekintést ad; de igen érdekes adatokat és megbízható részleteket közöl mind a két vármegye multjáról általában ugy kivált a helységek történetéről.

Megjelent a „Magyar általános levelező“ 5-ik füzete. (Szerkeszti Knorr Alajos, kiadja ifj. Nagel Ottó Budapestben.) E füzetben folytatja a szerző az ajánló levél minták közlését és az e nemű levelekből még kilenc példát hoz. Ezután ismerteti a felmondást tartalmazó leveleket és az e nemű levelekből huszonegy példát közöl. Ezek után szól a mentő és igazoló levelekről, meghatározza a kettő közti különbséget, ismerteti azok tartalmát, az adható válaszokat és tizennyolek felvilágosító példát hoz. A mentő és igazoló levelek után értekezik barátságos levelekről, ismerteti azok rendeltetését, azok tartalmát és figyelmeztet mindazokra, a mikre a hasontartalmu levelek irásánál különösen figyelnünk kell. A barátságos levelekből e füzet tizenhat példát tartalmaz. Ez érdekes füzet ára 30 kr. Ugyancsak ifj. Nagel Ottó kiadásában teljesen megjelent „Önügyvéd“ füzetekben felkötetben és egész kötetben is kapható.

„Pozsony“ czimú uj politikai, társadalmi és közgazdasági napilap indul meg f. ó. Október 1-jén Pozsonyban Ráth Ferenc szerkesztése alatt. Kiváló czélja a felvidék magyarosítása. Politikailag nem csatlakozik párthoz, s függetlenül óhajlja ajánlani a mi jó, ostorozni a mi káros, eredjen az bármelyik oldalról is. Ismerjük a szerkesztő becsületes józan gondolkodását és függetlenségét, s így hisszük is, hogy az uj lapnak a felső vidéken szép hivatása lesz. Ajánljuk az érdeklődők b. figyelmébe. Előfizetési ár egy évre 14 frt, félévre 7 frt, negyedévre 3 frt 50 kr, egy hóra 1 frt 20 kr. Az előfizetési pénz k a szerkesztőhöz Pozsonyba küldendő.

Nyilttér. 1)

Köszönet nyilvánítás.

Mindazok, kik bennünk felejtethen kedves Mariska leányunk temetése alkalmával részvétükkel megüztemni és ezáltal mély fájdalomkat enyhíteni szivesek valának, fogadják ezennel hálás köszönetünket.

Mánits Antal és neje.

1) Felelőséget e rovat alattiakra nem vállal a Szerk.

Goldstein Mari

Szeged

Weiszberger Jahab

Szabadka.

J E G Y E S E K.

Vasutaink.

F. évi Junius hó 1-től kezdve uj vasuti menetrend lépett életbe, s miután a vonat közlekedés ideje lényegesen változott, olvasó közönségünk érdekében jónak látjuk azt újból is közölni.

A budapest-zimovnyi vasut menetrendje!

(Érvényes 1883. év junius 1-től kezdve.)

Személyvonatok.

Ujvidék — Budapest között.
Ujvidékről indul . . . d. e. 11 óra 55 perc.
Szabadkára érkezik . . . d. u. 2 „ 55 „
Szabadkáról indul . . . d. u. 3 „ 10 „
Budapestre érkezik . . . este 8 „ 22 „

Budapest-Ujvidék között.

Budapestről indul . . . reggel 7 óra 45 perc.
Szabadkára érkezik . . . d. u. 12 „ 34 „
Szabadkáról indul . . . d. u. 1 „ — „
Ujvidékre érkezik . . . u. u. 4 „ 5 „

Szabadka-Budapest között.

Szabadkáról indul . . . reggel 5 óra 50 perc.
Budapestre érkezik . . . d. e. 11 „ — „
Budapest-Szabadka között.
Budapestről indul . . . d. u. 2 óra 40 perc.
Szabadkára érkezik . . . este 7 „ 30 „

Vegyesvonatok.

Ujvidék-Budapest között.

Ujvidékről indul . . . d. u. 5 óra 30 perc.
Szabadkára érkezik . . . éjjel 10 „ — „
Szabadkáról indul . . . éjjel 10 „ 35 „
Budapestre érkezik . . . reggel 6 „ — „

Budapest-Ujvidék között.

Budapestről indul . . . este 8 óra 23 perc.
Szabadkára érkezik . . . reggel 4 „ 53 „
Szabadkáról indul . . . reggel 5 „ 40 „
Ujvidékre érkezik . . . d. e. 10 „ — „

Az „alföld-fiumei“ vasut menetrendje.

(Érvényes 1883. év junius 1-től kezdve.)

Vegyesvonatok.

Nagyvárad — Eszék között.

Nagyváradról indul d. e. 9 ó. d. u. 4 ó. 45 p.
Szegedre érkezik d. u. 5 ó. 59 p. éj. 11 ó. 51 p.
Szegedről indul este 6 ó. 30 p. éjjel. 2 ó. 30 p.
Szabadkára érkezik este 7 ó. 44 p. reg. 4 ó. 17 p.
Szabadkáról indul este 8 ó. 10 p. reg. 5 ó. 16 p.
Eszékre érkezik éjjel 1 ó. 40 p. d. u. 12 ó. 40 p

Eszék — Nagyvárad között.

Eszékről ind. éjjel 11 ó. 25 p. d. u. 3 ó. 25 p.
Szabadkára érk. reg. 5 ó. 15 p. éjjel 10 ó. 1 p.
Szabadkáról ind. reg. 6 ó. 15 p. éjjel 10. ó. 30 p.
Szegedre érk. reg. 7 ó. 46 p. éjjel 11 ó. 56 p.
Szegedről ind. reg. 8 ó. 40 p. éjjel 2 óra 15 p.
Nagyváradra érk. este 6 ó. 59 p. reg. 8 ó. 28 p.

Omnibusz vonat.

Szabadka — Gombos között.

Szabadkáról indul . . . d. u. 3 óra 30 perc.
Gombosra érkezik este . . . 8 óra 57 perc.

Gombos — Szabadka között.

Gombosról indul reggel . . . 7 óra 38 perc.
Szabadkára érkezik d. u. . . 12 óra 24 perc.

Felolós szerkesztő és kiadó laptulajdonos:

SZALAY LÁSZLÓ A.

Az ismerkedési estély.

(1883. szeptember. 22-én.)

A Bács-Bodrogh megyei gazd. egyesület által rendezett ismerkedési estély tegnap volt, s ugyanakkor mérkőzött össze Szabadka és Baja városok két cigányzenekara.

A „Hungária“ diszterme esti 8 óra-kor már zsufolásig megtelt, s pár száz egyén helyet nem is kapott.

Az est főjelentősége a zene verseny volt, mely oly élvezetteljesnek mondható, hogy hozzá hasonlót mostanában nem hallottunk. Mind a két zenekar excellált. A közönség minden darab után óriási tapsal hódolt a művészetnek, de legfrenetikusabb lett a bajai zenekar által eljátszott „Melinda éneke“ után. A jury éjjeli 11 óra után visszavonult, s mintegy negyed órai tanácskozás után írásba foglalta hogy:

„A cigányverseny ügyében (a melynek tagjai Magyar Imre elnökle alatt Gaál Ferencz, Horváth Fábián, dr. Milkó Izidor, Morvai Ákos, Sátor Jenő és ifj. Vojnits István urak voltak) a következőleg ítélt:

A Piros Józsa és Dankó Gábor zenekari versenyének megbíráására kiküldött bizottság azt találta, hogy az előbbi zenekar a magyar nemzeti zenében fölmulja az utóbbit, emez ellenben föltte áll amannak a dalművek előadásábanl. Piros József zenekarának erőteljesebb vonása s általán elevebb, zamatosabb játéka van, s így az a magyar zenében nagy előnyökkel bír, — a Dankó Gáboré pedig finomabb összhangzatosabb és distinguáltabb előadással dicsekszik s az apróbb nuan-ceok gondosabb kidolgozásával, a mi az opera teren diadalt biztosít neki. A bizottság mérlegelvén mindkét zenekar előnyeit, a versenyt egyik versenyzőnek javára sem dönthette el, s kijelenti, hogy a maga talaján mind a kettő egyforma erősséggel bír.

Szabadkán, 1883. szeptember hó 22

Magyar Imre
elnök.

Az ismerkedés ezután az ismerősök között tovább folyt, s hajnal felé találkoztak ismerősök, a kik egymást is alig ismerték fel!

És mindezt köszönhetik a két derék zenekarnak, mely gyújtó nótáival azt is éjjelen túl ott marasztotta, a kit vendéglőben alig lát évenként egyszer ember.

H I R D E T É S E K.

Elgyengülésben

szenvedők, ha azt szerelmi kicsapongás avagy önfertőztetés következtében szereztek, biztoson, tartáson és a legrövidebb idő alatt orvoslást nyernek a világhírű

Dr. Müller-féle „Miraculó kivonatok“ által.

Ára 3 frt 10 kr. postán küldve 25 krral több.

Dr. Müller főtörzsorvos-féle „Miraculó befecskezendő“

és labdacskok, orvosolnok néhány nap alatt veszély, és fájdalom nélkül mindennemű huygesóbantalmakat, nemkülönben megszüntetük a feher folyást is. — Ára 1 frt 60 kr. postán küldve 25 krral több.

Kapható: kizárólag a „Szt.-Györgynoz“ czimzett gyógytar, mint főraktarban, — Becs V. kerület, Wimmer utca 33. szám a hova is mindennemű írásbeli megrendelések intézendők.

7614
1965 sz.

Árlejtési hirdetmény.

Sz. kir. Szabadka város gazd. tanácsa részéről ezennel közhírré tétetik miszerint az említett város tulajdonához tartozó **bajmoki nagy vendéglő**

kertjének deszka kerítéssel leendő ellátása s ugyanott egy téglá. fal felépítése tárgyában f. 1883. évi szeptember hó 24-én d. e. 10 órakor, a **helyszínen** nyilvános szóbeli árlejtés fog tartatni.

Miről a vállalkozni szándékozók azzal értesítettek, miszerint a szóbeli árlejtés megkezdéséig 75 frt ovadékkal ellátott írás-

beli ajánlatok is elfogadtnak és hogy az árlejtés egyéb feltételei, valamint az illető terv és költségvetés a városi építész-mérnöki hivatalnál előzőleg és naponta megtekinthetők.

Kelt Szabadkán 1883-ik évi szeptember hó 13-án.

A városi gazd. tanács.

Hirdetés

Alulírott bátor vagyok a n. é. közönség tudomására hozni, miszerint rézműves üzletemet helyben Damjanits utca 4-ik kör. 416. sz. saját házamban baromfi piacz téren, a mai kornak megfelelőleg tetemesen megnagyobbitottam, valamint készletáruimat is nagyválasztékkal berendeztem.

A legkitűnőbb hámorokkali összekötéseim úgy gyors és kifogástalan munka által azon helyzetbe vagyok hogy a legkitűnőbb bel- és külföldi készítmények és árukkal versenyezhetek.

Raktári készletemben kaphatók a legkitűnőbb általam módosított és a m. kir. pénzügyministerium által jóváhagyott gabona pálinka főző **kazánok** úgy szinte törköly főző ugynevezett **kigyó kazánokat, mosó üstök, takaréktűzhelyi üstök és vízmelegítők, rácz avagy szerbiai kotlak, cinezett, bográcsot, kasztrólt, fazekakat, tepsziket, tálakat** s minden e szakmába tartozó edényeket

Ezenkívül elvállalok készíteni **czukor, szeszgyárak, gőzmalmok** felállítását azok rézművesi kifogástalan ellátását, továbbá tűzi, úgy kézi **fecskendők szivattyus kutak** szóval minden a rézműves szakmába vágó mindennemű munka gyors és pontos elkészítését.

Teljes tisztelettel

Bartek Károly
rézműves mester.

Hirdetések a lehető legolcsóbb számítással felvételnek a

„SZABADSÁG“

részére I. kör Csokonaitér RUKAVINA-féle házban.

Felvételnek továbbá SZÉKELY SIMON, BERÉNYI és BITTERMANN urak könyvkereskedései-, valamint BITTERMANN ANDOR ur könyvnyomdájában.

A hirdető közönség pártolásába ajánlja magát a

„SZABADSÁG“

kiadóhivatala.

Kiállításunk.

Valóban hasznos dolgot mivel a Bács-Bodrogh megyei gazd. egyesület, a midőn annak létesítéséhez hozzájárult, hogy városunkban terménykiállítást rendezzen. Szükséges ez mindenütt, de különösen városunkban, mely tudvalevőleg kenyerét főleg nyers termények és élelmiszerek előállításából szerzi.

A kiállításon a gazda okulhat. Láthatja a tökélyt, melynek elérésére törekednie kell. Vizsgálhat, a látott terményeket összehasonlíthatja az övéivel és amennyiben szebbet és jobbat lát, bizonyára fűrkészni fogja az okokat is, melyek a szebb és jobb termények termelését előidéztek.

A fűrkésző és itélő tehetségnek nem szabad elmaradni, mert különben az egyesület által kitűzött cél: az okulás nem lesz elérve. A kiállításra mindenkinek úgy kell mennie, mint a templomba. Okulva és járulva kell onnan kimennie; mert az illető nemcsak magának, hanem az egész nemzetnek árt azzal, ha a kiállítást csak mulatságnak s nem iskolának és templomnak tekinti.

Hisz csak jólétnek örvendő polgárság képes a hazát boldoggá, függetlenné s naggyá tenni. Már pedig okserü termelés nélkül városunk soha sem virágozhatik úgy, hogy a haza oltárára is áldozhasson. Ezt pedig elérnünk kell. Manapság úgy, hogy még meg vagyunk. Népünk primitív gazdálkodás mellett is megél. De már-már közeledik az idő, mely városunk felvirágzása tekintetéből nagyobb áldozatot fog kívánni polgáraitól. Attól nem szabad visszariadnunk. Dolgozunk kell, hogy azt könnyen cselekedhesük.

Továbbá a haza egén sűrű félhők is tornyosulnak. Ezek eloszlására is majdan tennünk kell. Mindig és mindenütt a hazafias áldozat szól szívünk- és eszünkhöz. Erre minden viszontagságnak bennünket készen kell találni. Azért iparkodjunk jólétre. Ezt azonban fáradság nélkül el nem érhetjük.

Kettős fáradságot értünk: a tanulást és az ebből kifolyó munkálkodást. Észszerűleg dolgozni jelszavunk. Az alkalom itt van. Minden gazda, a ki hazájának hű polgára, siessen a kiállítási helyiségekbe s ott nézzen, lásson és tanuljon.

Városunk poigárai meg lehetnek elégedve a természet adományaival. Van sok szántóföldje. A minőség kitűnő. Csak okserűleg kell kezelni azt és lsten áldása el nem marad. Gazdáinknak az égalj ellen sem lehet panasz. Boldogulásunk és előmenetelünkre minden meg van: csak fell kell tudni azt használni.

De a mennyire mindez tény, azt sem szabad felednünk, hogy okserü gazdálkodás nélkül az ég minden áldása is kevés ahhoz, hogy boldogulhassunk.

A napról napra szaporodó igények nélkülözhetlenné teszik a gazdát, hogy sokat és jót természetesen. Ez azonban csak úgy érhető el, hogy ha a természet által nyújtott kedvezményeket az emberek által czélszerűen felhasználtatnak; mert bármennyire dusan legyen földbirtokunk a természet által felszerelve anyagi és erővel, még is csak az esetben mutathatunk nagyobb produktumot, hogy ha munkálkodásainkban a tudomány és az ész szabályait is magunkévá tesszük.

Másrészt a terményvásár is arra szolgál, hogy népünk okuljon. Látni fogja a keresletet, mely a jó minőségű termények iránt minden ha meg van és tapasztalni fogja, hogy a termelésnek az az alapja, hogy nemcsak sokat, hanem jót is kell termelni.

Fel tehát, siessünk a korral haladni; mert „a ki nem halad, az hátramarad“. Siessen mindenki a kiállítást hasznára

fordítani, hogy saját hasznával hazánk boldogítását is előmozdíthassa.

Ha a kiállítást hasznunkra fordítjuk, a megyei gazd. egyesület nemes szándékát valószínűleg fogja látni és nagy fáradságáért ez lesz részünkről a méltó jutalmazás.

Legyünk ekként hálásak az egyesület irányában. A megyei gazd. egyesület megtette hazafiúi kötelességét; rajtunk a sor, hogy mi sem maradjunk hátra!

Szívvel üdvözöljük tehát a „Bács-Bodrogh megyei gazd. egyesület“ tagjait városunk falai között!

A kiállítás napirendje.

23-án. A megnyitás d. e. 9 órakor lesz, a kiállítás helyiségének előcsarnokában. Az egyesületi elnök Szemző Gyula úr üdvözlő beszédet és utána id. Vojnits Lukács úr megnyitó beszédet tartanak.

11 órakor d. e. a jury alakulása végett ülés a városi háza tanácstermében.

2 órakor társas-előd a „Hungaria“ vendéglő dísztermében.

D. u. 5 órakor tisztú-verseny a nyílt lovardában, este 7 órakor műkedvelői hangverseny a városi színházban.

24-én d. e. 8 órakor a méhészet-egylet értekezlete, s 10 órakor ugyanannak közgyűlése a városi háza tanácstermében.

D. u. 2 órakor a lóverseny.

D. u. 4 órakor gróf Zichy Jenő úr elnöklése alatt a 1885-iki országos kiállítás alkalmi bizottságának megalakítás végett ülés a városi háza tanácstermében. Ezen ülésre a gróf úr kíséretében, egy orsz. küldöttség is megjelenik.

D. u. 5 órakor a mezői gazdák versenye. Este 9 órakor táncszünet „Pest“ szálloda termében.

25-én d. u. 4 órakor gyalog és gátverseny a városi háza tanácstermében.

Ugyanott este nagy tűzijáték.

26-án d. e. a juryk jégzőkönyveinek felvétele a jutalmak odaítélésére.

D. u. 4 órakor a kiállítás helyiségében a jutalmak kihirdetése, mely alkalomra körretek a t. kiállítók és a közönség teljes számban megjeleneni.

A kiállítási tárgyak.

A tárgyak a kiállítás bezárása előtt el nem vihetők. A bezárás után Szigethy J. k. b. jegyző úrtól és a napi biztositól személyesen vagy írásbeli meghatalmazott által átvethetők.

A helypénz az első napon is lefizethető Szigethy József jegyző-pénztárnok úrnál. Dohányozni a kiállítás helyiségében tilos.

Díjak és kitüntetések.

Minden csoport juryje feljogosított a csoportban egyes terményeket szeriint külön-külön három fokozatú kitüntetések odaítélésére, pl. buza fajoknál külön, árpánál stb. külön I-ső díj, aranyérem oklevéllel, II-ik díj ezüst érem oklevéllel, III-ik díj, elismerő oklevél.

Több mint 100 drb arany fog még díjakra fordíthatni.

Egyebek.

A napi biztosok jelvényével lesznek ellátva s a közönségnek minden felvilágosítással szolgálhatnak.

A kiállítók szabad-jegyüket a pénztárnál átvethetik.

Lakások Prokesch Nándor szállásbiztos úrnál vannak előjegyezve.

Vidéki szerkesztőségek részére szabad-jegyek a pénztárnál rendelkezésre állnak.

Díjlovaglás és lóversenyek.

1883. szeptember 23-án. tehát ma délután 5 órakor fog a szénapiacson fekvő nyitott lovardában az itt állomásozó cs. kir. 10. huszárezred tisztú és altisztú díjlovaglás, szeptember 24-én d. u. 2 órakor pedig ezen ezred lófuttatása a majsai szállók kijáratánál levő gyepen megtartani, melyekre Szabadka város és környékének n. e. közönsége tisztelettel meghívatik.

A rendezőség.

Sorozata

a cs. kir. 10. huszár ezred által f. é. szeptember hó 23. és 24-én tartandó díjlovaglás és lófuttatásnak.

Első nap. Campagne díjlovaglás.

I. Campagne díjlovaglás a tiszték, és hadapródoknak, a saját, és szolgálati lovaikon.

Bírák: Mihályi és Öllacher őrnagyok. — Laffert, — báró Fljesser és gróf Chorinsky századosok.

Tiszteletdíj az első és másodiknak — az ezredbeli lovagló-egylettől.

1. Wense ezredes f. k. „Fanny“.
2. gróf Chorinsky százados f. ppa. „Mátyás“.
3. báró Baumgarten kapitány nevezi Delinovsky főhadnagy p. k. „Mutterle“.
4. gróf Breda kapitány nevezi Nyers hadnagy f. k. „Juicsa“.
5. Tschida főhadnagy p. k. „Camillus“.
6. Ronay főhadnagy p. ppa. „Csárdás“.
7. lovag Hoffinger főhadnagy t. ppa. „Prokop“.
8. Tallián hadnagy pej ppa. „Biro“.
9. Klimscha hadnagy p. ppa. „Doctor“.
10. báró Pirét hadnagy stp. ppa. „Tatár“.

II. Campagne díjlovaglás az altiszteknek a szolgálati lovaikon. — Minden századtól 2, az ezredtörzs és a hidászszakasztól 1 altiszt.

Pénzbeli díjak: az első és másodiknak az ezredbeli lovagló-egylettől.

Bírák: Wense ezredes, Mihályi és Öllacher őrnagyok, báró Baumgarten és gróf Breda századosok.

Második nap. Lófuttatás.

Bírák: Sándor és Jankovics főispán, Mukies polgármester. — Vojnits Lukács földbírtokos és Wense ezredes urak.

Bizottság: báró Baumgarten, — gróf Breda százados és Delinovsky főhadnagy urak.

Starter: Mihályi és Öllacher őrnagy urak. Pályafelügyelők: Szluka és Ronay főhadnagyok — és báró Liptay hadnagy urak.

I. Steeple chase saját lovaikon. Távolság 3200 méter.

Akadályok: nem 1 méter magas — és 3 méter szélesen felől. — Beét 5 frt.

Tiszteletdíj: ajánlva Vilmos Nassaui örökös herceg öfensége alezredes által — és: betétek fele — az elsőnek tiszteletdíj és a betétek fele a másodiknak.

1. Wense ezredes 5. é. p. ppa. „Piktor“ fekete-sárga — lovagolva Klimscha hadnagy által.
2. Mihályi őrnagy 5. é. p. ppa. „Wilsfort“ narancssárga.
3. gróf Chorinsky kapitány f. ppa. „Mátyás“ — lovagolva Tallián hadnagy által — bordeau-vörös.
4. gróf Chorinsky kapitány 5. éves s. ppa. „Mario“ lovagolja: tulajdonos — kéksárga.
5. gróf Chorinsky kapitány s. ppa. „Dagobert“ lovagolva báró Pirét hadnagy által — zöld-vörös.
6. gróf Breda kapitány f. p. k. „Patty“.
7. gróf Breda kapitány s. k. „Bess“ kékvörös.
8. Braun kapitány stp. ppa. „Oakbal“ — viola.
9. Ronay főhadnagy f. ppa. „Kaczér“ — kék.
10. Tallián hadnagy stp. k. „Preciosa“ — bordeau-vörös.
11. báró Liptay hadnagy s. k. „Pipiském“ lovagolva báró Baumgarten százados által — sárga.
12. báró Liptay hadnagy stp. k. „Boros“ vörvörös.

II. Steeple chase az altisztek részére.

Századonként 2, az ezredtörzs és hidász szakasztól 1 altiszt. Távolság 1600 méter, 4 akadályal.

Pénzbeli díjak: az I., II. és III-nak az ezredbeli lovagló-egylettől.

Színek: 1. század kékvörös. 3. „ kéksárga. 4. „ zöld. 5. „ viola. 6. „ sárga.

Törzs és hidász szakasz: világoskék.

III. Vadász lovaglás: a tiszték és hadapródoknak a szolgálati lovaikon. — Végig 20 lépést a „Mastertől“ lovagolva. — Master: báró Baumgarten kapitány.

Tiszteletdíj: az ezredbeli lovagló-egylettől.

1. Felzmann kapitány f. ppa. „Jóska“.
2. Szluka főhadnagy p. ppa. „Géza“ — setérvörös.
3. Delinovsky főhadnagy p. k. „Mutterle“ — v-kék.
4. Ronay főhadnagy p. ppa. „Barna“ — kék.
5. lovag Hoffinger főhadnagy s. ppa. „Prokop“ — sárgafehér.
6. Tallián hadnagy p. ppa. „Biro“ bordeau-vörös.
7. Klimscha hadnagy p. ppa. „Doctor“ — rózsapiros.
8. Krenn hadnagy i. kaneza „Böske“ zöld.
9. Milodánovics hadnagy p. ppa. „Zsinoros“ — kéksárga.
10. Szepessy hadnagy p. k. „Borea“ — vörpiros.
11. báró Pirét hadnagy p. ppa. „Bibitz“ — zöld-piros.
12. Géczy hadapródmester — szolgálati ló — fehér.
13. Julek hadapródmester — szolgálati ló — piros-v-kék.
14. Hönning hadapródmester — szolgálati ló — kék-fehér-kék.
15. gróf Gyürky hadapródjelölt — szolgálati ló — sárga.
16. Lövy hadapródjelölt — szolgálati ló — viola.

IV. Steeple chase a hidász szakasztól 1. Távolság 1600 méter — 4 akadályal.

- Színek: 1. század: kékvörös. 3. „ kéksárga. 4. „ zöld. 5. „ viola. 6. „ sárga.

Hidász szakasz: világoskék.

V. Vadász lovaglás saját lovaikon. Végig 20 lépést a „Master“ után lovagolva. Az 1-nek Szabadka sz. kir. város és a környékbeli urak által ajánlott tiszteletdíj — a 2., 3. és 4-nek tiszteletdíj az ezredbeli lovagló-egylettől.

1. Wense ezredes f. k. „Fanny“ — fekete-sárga.
2. Mihályi őrnagy sp. es. „Cato“ narancssárga.
3. gróf Chorinsky százados sp. ppa. „Mario“ — lovagolva báró Pirét hadnagy által — zöld-vörös.
4. gróf Chorinsky kapitány sp. ppa. „Dagobert“.
5. gróf Chorinsky kapitány f. ppa. „Mátyás“ lovagolva Tallián hadnagy által — bordeau-vörös.
6. gróf Breda kapitány sp. k. „Patty“ — tulajdonos által — kékvörös.
7. gróf Breda kapitány sp. k. „Bess“ kékvörös.
8. gróf Breda kapitány nevezi Nyers hadnagy f. k. „Juicsa“.
9. Szluka főhadnagy s. k. „Maresa“ setérvörös.
10. Ronay főhadnagy p. ppa. „Csárdás“ — kék.
11. Albrecht főhadnagy p. k. „Kitti“ — telérvörös.
12. lovag Hoffinger főhadnagy ö. k. „Kedves“ fehérsárga.
13. Klimscha hadnagy f. ppa. „Tatár“ piros.
14. Krenn hadnagy p. k. „Justice“ zöld.
15. Milodánovics hadnagy stp. ppa. „Francy“ kéksárga.
16. Milodánovics hadnagy f. ppa. „Bátor“ kék-sárga.
17. Szepessy hadnagy sp. ppa. „Bikfic“ vörvörös.

Sport.

A Bács-Bodrogh mezei gazdasági egyesület által Szabadkán rendezendő kiállítás alkalmával f. évi szept. 25-én a városi tiszteletdíj pályán tartandó atletikai versenyek programja: I. Gyalogverseny. Táv 6 kmtr. (2-szer körül a pávau.) Első a „Hölgyek díját“ második tiszteletdíjat nyer. ha a pályát 42 percen belül teszik meg. Futás tilos. Minden versenyző körutját a számoló jelzi.

Vojnits Antal bajnokjelölt kék test, kék sapka, Höbl Ferencz, veres test, veres sapka. Abrasits Antal, fehér test fekete-sárga sapka. Milassin Andor veres test veres kék sapka, Hubai Dezső kék test, sapka, fehér karöv. Moga Lajos veres test, fehér sapka.

II. Gátverseny. Táv 1000 méter. 8 egy méter magas gáttal. Első „Hölgyek díját“ nyeri, második „tisztelet díjat“ nyer.

Iszacseszkul Leo veres test, veres kék sapka kék karöv, Hubai Dezső kék test kék sapka fehér karöv, Janiga János veres test veres sapka, Wenzel Lajos bájnokjelölt kék test kék sapka. Milassin Andor veres test veres kék sapka.

Bírák: Petrich Mihály, Vojnits Sándor, Lénárd István, Birkáss Gyula.

Időmérő és számoló: Benedek Gyula. A versenyek d. u. 4 órakor kezdődnek.

Értesítés.

Szabadka sz. kir. város törvényhatóságának f. évi szeptember 26-án d. e. 9 órakor a „Pest város“ szálloda nagy termében tartandó rendes havi közgyűlésén a következő tárgyak fognak felvetetni.

1. Szemkórda felszerelésére vonatkozó gazd. tanácsú jelentés.
2. Szőreghy Antal tanácsnok és Hönseh Dezső építész-mérnök jelentése a cs. kir. 86. gyalogezred hadszervezet-raktárában szükséges faállványok felállításának elrendelése tárgyában.
3. Az ipartanodai bizottságnak megalakulására vonatkozó jelentés.
4. A gazd. tanács betérjeszti a mérnöki hivatalnak a kanizsai uton építendő hidra vonatkozó tervezetét és költségvetését.
5. A gazd. tanács betérjeszti az építész-mérnöki hivatalnak a halasi és majsai uton, továbbá a kiskörösi uton és a „Déjé“-felé malomnál építendő sorompó házakra vonatkozó tervezetét és költségvetését.
6. Ugyanaz betérjeszti az építész-mérnöknek a bécsi villany világítás tanulmányozása alkalmából a kiküldetéssel járó költségek megállapítása iránti jelentését.
7. Majláth Antal kérvénye a bárany sör-lék-kaszáló használatlan részének felszámolása iránt.
8. A pénztári ellenőri, a pénztári tisztú és a számvéveségi gyakornoki állomásokrak esetleges betöltése.

S a még ezután beérkezendő és a főjegyzői hivatalban megtekinthető tárgyak.

Kelt Szabadkán, 1883. évi szept. 19-én.

Mukits, polgármester.